

NVAS Nieuwsbrief

JAARGANG 12

NUMMER **03**

NOV 2009

Nederlandse Vereniging voor Afrika Studies
Netherlands African Studies Association
Association Néerlandaise des Africanistes

In dit nummer

Voorwoord

NVAS Studiedag 2009 – Page 3-4

Het hoofd, de media en ik – Page 5-6

Afrikanisten in het Nieuws - Page 6

Groeten uit Malawi - Page 7-9

Nieuwe Publicaties – Page 10-11

Nieuwe leden – Page 12

NWO VENI project – Page 13-14

Nieuw seminar - Anthropology of children – Page 15

Beurzen Subsidies en Vacatures – Page 16-17

Promoties – Page 18-21

Op de Wissel – Page 21

Meet the ex-president – Page 22

20x20 -Drivers of Change – Page 23

Colofon

Beste lezers,

In deze nieuwe herfsteditie van de NVAS Nieuwsbrief vindt u weer bijzondere verhalen, nieuws van leden, nieuwe leden en nog veel meer. Allereerst kunt u een verslag lezen van de recent gehouden NVAS Studiedag, die dit keer draaide om de posterpresentaties van Afrika onderzoekers. Hiernaast ziet u een foto van Maliana Serrana van de Universiteit van Wageningen met haar winnende poster. In het verslag vindt u een link naar haar poster en een selectie van de overige gepresenteerde posters. Verder in dit nummer onder meer een verrassende kijk van Ineke van Kessel op het mediaspektakel rond het hoofd van de Ghanese chieft Badu Bonsu II; en een beschrijving van Floor Mooy over haar boeiende

ervaringen als docent antropologie in Malawi. Benieuwd naar de overige items? Een muisklik in de inhoudsopgave volstaat om de rest van deze nieuwsbrief te bekijken en te lezen.

Dan is er nog nieuws van de redactie: Margreet Wewerinke heeft na een aantal jaren trouwe dienst de redactie verlaten. Ook Janneke Juffermans heeft laten weten niet langer deel uit te kunnen maken van de redactie. Wij willen beiden bedanken voor hun inzet en wensen hen veel succes met hun verdere werkzaamheden. De redactie is dus weer uitgedund en heeft ook te kampen met tijdelijke afwezigheid van leden wegens onderzoek in het buitenland. U raadt het al, wij hebben weer dringend versterking nodig! Ook losse bijdragen, uw nieuwtjes en nieuwe publicaties (met foto's) zijn altijd van harte welkom.

Rest mij u veel leesplezier te wensen met deze laatste Nieuwsbrief van dit jaar.

Marijke Steegstra

NVAS Studiedag 2009, 'Whose Africa Studies?'

Door Iva Pesa

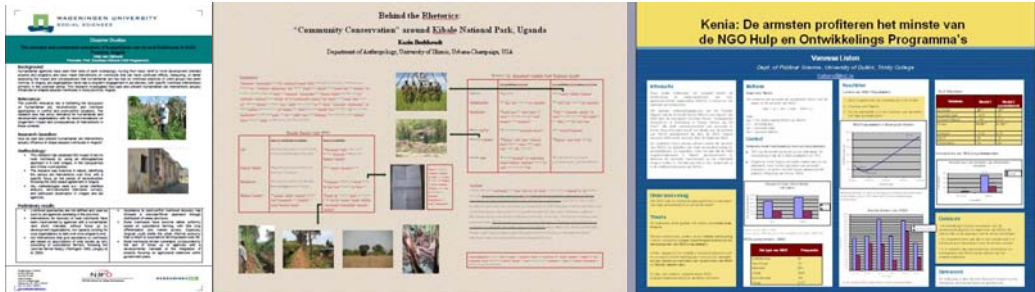
Op vrijdag 16 oktober was het weer zover, tijd voor de jaarlijkse NVAS studiedag. Dit jaar vormden bijna 30 posters, die elk een aspect van recent onderzoek met betrekking tot Afrika presenteerden, het hoofdbestanddeel van de studiedag. De posters waren gegroepeerd rondom vier thema's, namelijk conflict, taal en cultuur, gezondheid en technologie. Het waren voornamelijk jonge onderzoekers (PhD's, post-doc's en zelfs een aantal master studenten), verbonden aan verschillende universiteiten en instituten in Nederland en het buitenland, die de posters hadden opgesteld. De verzameling posters die gedurende de dag tentoon werd gesteld gaf een goed beeld van de staat en diversiteit van het onderzoek dat momenteel wordt uitgevoerd – een veelvoud van onderzoekers, onderzoeksinstituten, landen en thema's waren vertegenwoordigd. Er was gehoor gegeven aan het verzoek van de organisatoren om meer aandacht te besteden aan onderzoek in de bèta en gamma wetenschappen, om zo het traditionele overwicht van de alfa wetenschappen in balans te brengen.

Een kleine selectie van de posteronderwerpen maakt deze diversiteit meer dan duidelijk – onder het thema conflict vielen onder meer posters met als onderwerp conservatie, *livelihoods* voedingssoevereiniteit; het thema taal en cultuur omvatte posters over Fongbe verhalenvertellers, Fulfulde jihad-poëzie en een historisch-taalkundige studie over de introductie van granen in Bantutalen; het thema gezondheid was vertegenwoordigd door posters over AIDS, religie en migratie; en tot slot was er het thema technologie, vertegenwoordigd door het grootste aantal posters, met als onderwerpen o.a. biobrandstoffen, transport, mijnbouw, maar ook de 2000 jaar oude Urewecultuur. Deze diversiteit aan posters kreeg samenhang door de introducties van de vier keynote sprekers op elk thema. Toonaangevende onderzoekers Georg Frerks (conflict), Felix Ameka (taal en cultuur), Rijk van Dijk (gezondheid) en Jan-Bart Gewalt (technologie), gaven elk een goed beeld van de huidige staat van hun vakgebied en plaatsten de posters in een breder kader. De NVAS studiedag had echter nog veel meer te bieden. In de namiddag was er een discussie, onder leiding van Han van Dijk, waarin kwesties met betrekking tot de huidige staat van Afrika studies werden aangekaart. Voor wie is onderzoek eigenlijk bedoeld, voor wie en door wie wordt onderzoek geïnitieerd? Oftewel, 'Whose Africa Studies?'

Als afsluiting van de studiedag werd er door de vakjury een prijs uitgereikt voor de beste poster. Maliana Serrano, verbonden aan de universiteit van Wageningen, was de gelukkige met haar poster: *'Strengthening institutions or institutionalising weaknesses? The consequences of humanitarian aid for local institutions in Angola.'* De jury gaf echter aan voor een lastige keuze te hebben gestaan en prees het hoge niveau van alle posters. Al met al was de jaarlijkse NVAS studiedag een groot succes, de opkomst was groot en de dag was een goed platform voor het herzien van de huidige staat van Afrikastudies, alsmede voor het smeden van mooie

toekomstplannen. Niet alleen konden jonge onderzoekers zich voorstellen aan een breder publiek, maar ook was er de kans voor oude bekenden om bij te praten en juist dit sociale aspect van de studiedag was uitermate waardevol.

Poster Themes [Click to see each poster](#)

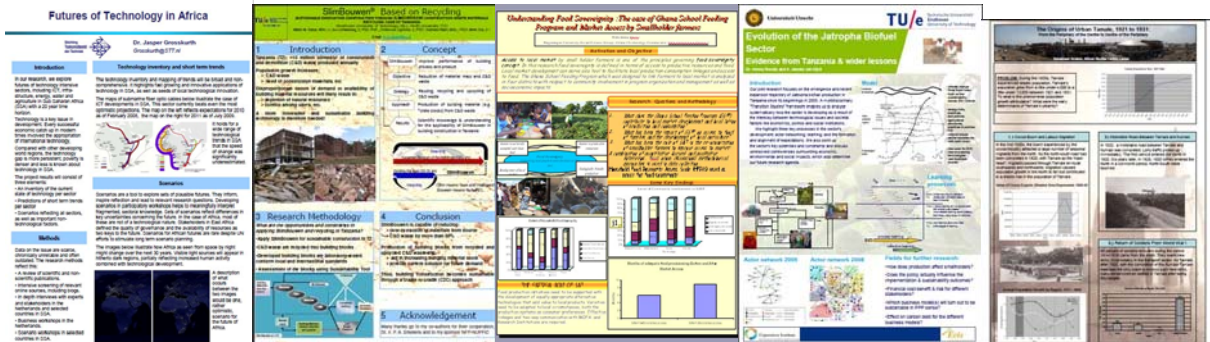
Conflict

Taal en Cultuur

Gezondheid

Technologie

Het hoofd, de media en ik

Door Ineke van Kessel

Op 24 juli jl. keerde het hoofd van Koning Badu Bonsu II per KLM terug naar Ghana, vergezeld door een delegatie Ahanta notabelen. Na zo'n 180 jaar rust in een preparaatpot in het Anatomisch Museum in Leiden stond het hoofd van Bonsu opeens in het middelpunt van de belangstelling. Minister Maxime Verhagen van Buitenlandse Zaken sprak plechtige woorden, nadat de tapijten van zijn ministerie rijkelijk waren besprenkeld met Henkes jenever. De jenever moest zo rijkelijk vloeien omdat de Ahanta-delegatie met haar lange reis over zoveel wateren wel een zwaar beroep had gedaan op de voorouders, zo legde een delegatielid 's avonds uit tijdens een informele maaltijd in het Haagse restaurant Swingin' Safari.

Voor de Nederlandse televisie vertelde een emotionele verre nazaat van Bonsu dat zijn oanteerde voorvader een anti-koloniale vrijheidsstrijder was geweest, die zijn strijd tegen de slavenhandel met de dood had moeten bekopen. Zo is Bonsu posthuum nog een nieuwe carrière begonnen. Toch hadden de Ahanta nooit een verzoek tot teruggave ingediend. Zonder de interventie van Arthur Japin zou het hoofd van Bonsu zijn lange sluimer in een Leidse museumkast gewoon hebben voortgezet. De auteur stuitte op het verhaal toen hij onderzoek deed voor zijn historische roman *De Zwarte met het Witte Hart*, verschenen in 1997. In oktober 2008 greep Japin het staatsbezoek van president John Kufuor van Ghana aan om de kwestie op de agenda te zetten. Bij Pauw en Witteman vertelde de schrijver hoe hij 'de behoefte voelde om hem [Bonsu] thuis te brengen'. Zodoende werd het hoofd van Bonsu een Kwestie: de zaakgelastigde van Ghana kon weinig anders doen dan een verzoek indienen om teruggave.

Mijn eigen relatie met het hoofd van Badu Bonsu dateert van een jaar of tien geleden. Tijdens mijn onderzoek in het Nationaal Archief naar de geschiedenis van de Afrikaanse soldaten die in de 19de eeuw werden geworven voor het Oost-Indisch Leger, stuitte ik op het bizarre verhaal van de Nederlandse strafexpeditie van 1838 aan de Goudkust. Een aantal Afrikaanse rekruten voor Java werd in afwachting van hun verscheping naar Batavia ingezet bij deze expeditie, en dus begon ik ijverig te lezen. Natuurlijk had ik Japins boek gelezen, maar in een historische roman lopen feit en fictie in elkaar over. Het stukje over Bonsu's hoofd in de Leidse preparaatpot had ik opgevat als fictie, en vervolgens vergeten. Voor mij was het verhaal dus nieuw, en ik volgde met rode oortjes de bizarre ontknoping van een uit de hand gelopen conflict. Het was allemaal begonnen als een routinekwestie: Bonsu maakte bezwaar tegen de levering van Nederlands kruit aan de Wassa, met wie hij op voet van oorlog verkeerde. De Nederlandse commandant in het fort te Chama, Smulders, belast met de oplossing van de kwestie, was een alcoholist die permanent met een enorme kater rondliep. Volgens de bronnen had Smulders, die niet bekend stond om zijn aimabele omgangsvormen, Bonsu honds behandeld.

Ook de bejaarde Ahanta-vorst doemt uit de bronnen op als een onaangenaam type, vanwege zijn wreedheden gehaat bij zijn onderdanen. De kwestie werd niet volgens beproefd gebruik bijgelegd, maar escaleerde buiten proportie. Het verhaal is inmiddels genoegzaam bekend. De dood van twee Nederlandse gezanten, gevolgd door een mislukte strafexpeditie waarbij nog meer Nederlanders sneuvelden, moest worden gewroken. Bonsu's onderdanen namen de gelegenheid te baat hun weinig beminde vorst uit te leveren. De koning werd opgehangen op de plaats waar eerder de twee Nederlandse gezanten waren doodgeschoten. Daarna werd zijn hoofd afgesneden, en 'in het belang van de wetenschap' op sterk water gezet. Het Anatomisch Museum bevestigde mij indertijd desgevraagd dat Bonsu's hoofd daar in het depot stond, maar ik mocht niet komen kijken. In 2001 schreef ik een stukje voor het Historisch Nieuwsblad en verwachtte enige commotie. Het bleef rimpelloos stil. Wel werd ik sindsdien eens per drie of vier jaar opgebeld door een radio-omroep met het verzoek het verhaal uit de doeken te doen. De aanleiding was doorgaans een discussie

over menselijke resten in musea. Maar eind 2008 was het hoofd dankzij Japin opeens een Kwestie geworden. Na Japins tv-optreden ging Jan en Alleman met het hoofd aan de haal, vooral nadat AP een bericht had verspreid waarin de Ahanta, een klein kustvolk, waren geworden tot de Ashanti, het machtige rijk in het binnenland van Ghana. Al doende was Bonsu postuum gepromoveerd van dorpshoofd tot machtig vorst. Van Toronto tot Taiwan tot Turkije haalde de eis tot teruggave van Bonsu's hoofd de krantenkolommen. Nu mocht ik zowaar mijn verhaal doen voor de televisie, in NCRV's Netwerk. De programma-makers namen alle tijd voor de opnamen, maar in de uitzending diende ik alleen nog als wetenschappelijk decor voor een stukje emotie-tv. De jeugdige Ahanta nazaat, ongetwijfeld oprecht emotioneel door de confrontatie met het hoofd van zijn verre voorvader op sterk water, leverde heel wat pakkender beeldmateriaal op dan een pratend hoofd in een universiteitsbibliotheek. De verre neef kon de situatie alleen hanteren door een hele nieuwe Bonsu uit te vinden: de anti-koloniale vrijheidsstrijder. Het zou me niet verbazen als de Ahanta traditie inderdaad in deze zin wordt aangepast. Volgens de laatste berichten uit Ahanta wordt er gewerkt aan een mausoleum ter ere van Badu Bonsu II.

Afrikanisten in het Nieuws

Zie naast het artikel in deze Nieuwsbrief van Ineke van Kessel over de teruggave door Nederland van het hoofd van chieft Badu Bonsu II aan Ghana ('Het hoofd, de media en ik') ook het interview over deze kwestie met Michel Doortmont in het NOS journaal op 23 juli 2009: [Hoofd Badu Bonsu terug naar Ghana](#)

Groeten uit Malawi

Floor Mooy studeerde culturele antropologie aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Voor haar doctoraalscriptie over toerisme in de Ashanti regio in Ghana verrichtte zij tussen 2004 en 2005 enkele maanden veldwerk in de stad Kumasi en omgeving. Momenteel werkt zij al bijna twee jaar als docent antropologie aan de Katholieke Universiteit van Malawi. Lees hieronder haar boeiende verhaal.

Antropologiedocent in Malawi: kennis in context

Door Floor Mooy

Van zijn hoogopgeleiden moet een land het hebben, zeker in ontwikkelingslanden zou je kunnen zeggen dat de hoop voor de toekomst op deze groep gevestigd is. Helaas kampen juist deze landen met het verschijnsel 'brain drain'. Om het aanbod van hoger onderwijs in Malawi te vergroten opende in oktober 2006 de Catholic University of Malawi (CUNIMA) haar deuren vlakbij het plaatsje Nguludi, zo'n 30 km buiten Blantyre (de tweede stad van Malawi). Het bestuur van CUNIMA besloot in samenwerking met antropoloog/archeoloog Menno Welling hier de eerste opleiding antropologie/archeologie van het land te starten. Ikzelf voegde mij begin 2008 bij het toen tweekoppige antropologie departement. Hieronder volgt een impressie van de uitdagingen bij het opzetten van zo'n nieuwe opleiding, gevolgd door de dilemma's van een Nederlandse antropologiedocent (ondergetekende) op een Malawische Universiteit in het algemeen.

De eerste vraag die belangrijk is bij het opzetten van een nieuwe opleiding is: heeft Malawi hier behoefte aan? CUNIMA denkt van wel, maar is als private instelling afhankelijk van voldoende collegegeld (intake van studenten) om zich staande te houden. De opleiding moet dus vooral aantrekkelijk zijn, wat hier betekent: een goede baan opleveren (het geïnvesteerde collegegeld moet zich wel terugbetalen)! Of de studie interessant is, bij iemand past of zelfs aansluit bij bepaalde ideologische overwegingen is van ondergeschikt belang. Daarom is er in ons programma een sterke nadruk op praktische toepassing van kennis. En de meer abstracte theoretische

benaderingen van antropologie dienen vooral in de Malawische context gepresenteerd te worden, willen de studenten deze kunnen plaatsen!

Het antropologie departement bestaat op dit moment nog uit in het buitenland opgeleide antropologen/archeologen. De andere docenten van de CUNIMA zijn voor het overgrote deel in Malawi opgeleid. Voor studenten is de keuze voor antropologie dus in meerdere opzichten 'gewaagd' (een ongebaand carrièrepad, vernieuwende inhoud en 'exotische' docenten). Toch gaat elk jaar tot nu toe een kleine groep pioniers de uitdaging aan. Om deze groep zo goed mogelijk van dienst te kunnen zijn, dient niet alleen inhoud maar ook de manier van doceren aangepast te zijn aan de lokale context. Voor mij is dit een van de vele leuke en interessante aspecten aan de baan (daar ben je immers antropoloog voor!) maar het is zeker niet altijd makkelijk om je eigen standaarden wat betreft onderwijs aan te passen!

Een van de vele dilemma's betreft de niveaoverschillen tussen studenten. Ondanks een minimumscore voor de eindexamens als vereiste voor

toelating op CUNIMA, zijn verschillen in capaciteiten en referentiekader enorm (door opgroeien in stad of dorp, public of private onderwijs hebben gehad, etc.). Voor de universiteit geldt hoe meer studenten hoe beter, maar mijn tentamenresultaten lopen vaak zover uiteen dat ik vanuit een westerse norm zou concluderen dat een aantal studenten niet op de universiteit thuis hoort. Voor veel andere vakken liggen de slagingspercentages echter aanzienlijk hoger...Zijn de Malawische docenten beter afgestemd op de studenten of (sommigen) vooral minder kritisch? En in hoeverre passen wij onze norm daarop aan (zodat je de studenten niet teveel afschrikt en ze gemotiveerd blijven voor antropologie)? Wil je iedereen een kans geven (omdat de kansen in dit land oneerlijker verdeeld zijn) of de kwaliteit van je studenten garanderen? Het is interessant hoe onderwijs in een verschillende context verschillende normen en waarden met zich mee brengt!

Dit geldt ook wat betreft gedragsregels. Kan ik studenten kwalijk nemen dat ze te laat komen als er geen stromend water is en ze dus eerst met emmertjes naar de put moeten voordat ze zich kunnen wassen? Of dat ze een opdracht te laat inleveren omdat er geen stroom was om te printen? Ruim op tijd mee beginnen zou je kunnen adviseren, maarja.. toen ik student was liet ik het ook wel eens op het laatste moment aankomen. Bovendien zitten hun dagen vol met lessen (ook 's avonds en in het weekend als de docenten van ver moeten komen en/of niet op de reguliere tijden kunnen) en is de toegang tot materialen zeer beperkt (richtlijn één kopie van een boek of artikel per tien studenten). Zo zijn er vele barrières die studenten hier moeten nemen op weg naar hun diploma. En de meesten doen hiervoor hard hun best, maar er zitten ook studenten bij die willen lanterfant en blijkbaar niet de druk van thuis ervaren om te presteren in ruil voor het collegegeld dat voor hen betaald

is.

De uitdaging is om ongemotiveerdheid, beperkte capaciteiten en persoonlijke omstandigheden uit elkaar te houden als factoren voor bepaalde prestaties en daar vervolgens een weloverwogen waardeoordeel aan te geven. Ik heb veel respect voor de antropologie pioniers die zelfs wat extra hobbels nemen door hun niet alledaagse studiekeuze. Zij zijn in ieder geval de hoop voor de toekomst van antropologie in Malawi en het belangrijkste is dat zij daar hun eigen invulling aan gaan geven.

1 Op de nationale universiteit (Chancellor College in Zomba) worden wel antropologische vakken aangeboden, niet de volledige studie.

Nieuwe Publicaties van NVAS Leden

Dalen, Dorrit van (2009) *Tsjaad*. Amsterdam: KIT Publishers.

Tsjaad heeft sinds de onafhankelijk nog maar weinig vooruitgang geboekt. het land gaat gebukt onder elkaar opvolgende regimes, die met hulp van het leger de bevolking onderdrukken en misbruiken. Democratie heeft Tsjaad nauwelijks gekend. De kloof tussen 'noord' en 'zuid' - islamitisch versus christelijk, veehouders versus landbouwers - wordt steeds groter. Met ruim honderd etnische groepen kent Tsjaad een grote rijkdom aan culturele tradities. In economisch opzicht zou de oliewinning voor een uitweg uit de armoede kunnen zorgen, maar vooralsnog blijft het geld steken bij een handjevol machthebbers.

Wario RobaAdano, Karen Witsenburg & Ton Dietz (2009). Scarcity of natural resources and pastoral conflicts in northern Kenya: an inquiry. *Horn of Africa Bulletin* (1): 1-5.[16]

Dietz, Ton, Francis Obeng, Jerim Obure and Fred Zaal (2009) Subjective Truths. Participatory Development Assessment. *The Broker* Issue 15, August 2009, pp. 19-21+31, and a longer version on www.thebrokeronline.eu

Dietz, Ton & Fred Zaal (2009) Essay: Wat vinden de Afrikanen zelf? (Mannen waarderen een weg; vrouwen onderwijs). *IS (Internationale Samenwerking; Amsterdam)*, 2009-5, pp. 30-31 [29 en 31]

Dietz, Ton & Sjoerd Zaanen (2009) Assessing interventions and change among presumed beneficiaries of 'development': a toppled perspective on impact evaluation. In: Paul Hoebink (ed.): *The Netherlands Yearbook on International Collaboration*. Assen: Van Gorcum; pp. 145-164 [28]

Dietz, Ton (et al.) (2009) Participatory, holistic evaluation of development initiatives in Sandema (Builsa District) Upper East Region Ghana. Amsterdam Report of March 2009 [27]

Hübner, Irene en Welling, Wouter (2009) *ROOTS & MORE - De reis van de geesten*

Publicatie bij de gelijknamige tentoonstelling (april t/m oktober 2009. Centraal in de tentoonstelling staat het door tal van religies van Afrikaanse oorsprong geïnspireerde werk van kunstenaars uit de Afrikaanse diaspora. *Roots & More. De reis van de geesten* benadert niet alleen die kunst en de spirituele context ervan, maar gaat ook nader in op de westerse fascinatie voor niet-Westerse kunst. Dit rijk geïllustreerde boek is verschenen in een Nederlands/Engelse uitgave. ISBN 78-90-71611-18-6. €34.95

Mous, Maarten (2009) Dit boek (uitgegeven in Oost-Afrika) bevat 19 traditionele Iraqw verhalen in twee talen: Iraqw en Swahili. Het is bedoeld als leesmateriaal voor de Iraqw van Tanzania.

Merolla, Daniela (2009). Myth: Theory and the Disciplines, Daniela Merolla and Mineke Schipper (Eds.), special issue of *Religion Compass*. What questions does the study of myth raise in the new century? What have we learned from the study of myth over the past few centuries? What is the present relationship between myth, theory and area studies? These questions are addressed in the essays in this edited volume. see: [Blackwell-Compass](#).

Ter Haar, Gerrie and Stephen Ellis (2009). The Occult does not exist: A Response to Terence Ranger. *Africa* 79 (3), pp. 399-412.

Van Dijk, Eva en Gerard van Heusden (2009) *Ervaar Ghana*. (Reis- en cultuurgids) Met medewerking van o.a. NVAS leden Heerko Dijksterhuis en Marleen de Witte. Zie [website](#) voor meer informatie.

Voor meer nieuwe publicaties zie de website van het Afrika Studie Centrum: <http://www.ascleiden.nl/publications>

Nieuwe leden

Maar liefst 19 nieuwe leden hebben zich in de afgelopen periode aangemeld bij de NVAS. Twee van hen, Heerko Dijksterhuis en Vanessa Liston, stellen zich aan u voor:

Heerko Dijksterhuis – Woonplaats: Amsterdam

Op dit moment ben ik coördinator voor Afrika bij Amnesty International Nederland. Daarvoor woonde ik tien jaar in West-Afrika waar ik werkte als freelance correspondent voor Nederlandse media (1998-2008). De periode daarvoor was ik hoofd voorlichting bij stichting Max Havelaar en Oxfam Novib (1989-1998). In Groningen studeerde ik sociale geografie en daarna deed ik mijn doctoraal ontwikkelingsplanologie aan de UvA. Thema's waar ik mij mee bezig hield zijn vooral hulp en handel in onderlinge samenhang en de communicatie en beeldvorming over ontwikkelingssamenwerking. Ook deed ik onderzoek naar de wereldhandel in agrarische grondstoffen (koffie, cacao, katoen, cassave, kopra) en het beleid van de Europese Unie. Lange tijd heb ik in Accra, Ghana, gewoond en ook een aantal jaren in Benin. Verder heb ik vooral kennis van Burkina Faso, Mali en Ivoorkust. Bij Amnesty houd ik me nu bezig met de mensenrechten in Afrika.

Vanessa Liston – Woonplaats: Maarheze

Ik heb een PhD in politicologie van de Universiteit van Dublin, Trinity College, waar ik een Research Associate ben. Als Visiting Study Fellow was ik een jaar verbonden aan het Departement van Internationale Ontwikkeling, Oxford University. Mijn thema's zijn: politieke cultuur, de Staat in Afrika, democratie, civil society en NGO's. Mijn regionale expertise is Kenia. Ik heb directe ervaring in ontwikkelingwerk in Kenia. Op het moment is mijn belangrijkste publicatie: "Microcosms of Democracy? A study of the internal governance of NGOs in Kenya" Journal of Civil Society 5(1): 61-82.

De overige nieuwe leden zijn (vermeld met woonplaats en/of werkplek):

Mieke Bruines – Leiden
Alex Bolding – Universiteit Wageningen
Sara de Beurs – Amsterdam
Willemijn van Kol
Joline Schelfhout – student Radboud Universiteit Nijmegen
Francis Agu – Rotterdam
Mwita Sabai – TU Eindhoven
Maaïke de Langen – Voorburg
Ria Huijgen-Koolen – Elst
Felix Ameka – MPI Nijmegen / Universiteit Leiden
Jill Kragten
Jense Wiersma
Sarah Harting
Debritu Lusteau
Wilhelmina Quaye – Wageningen Universiteit
Willemijn van Kol
Rhoda Woets

'Creoles at birth? The role of nativization in language formation'

Dr. Margot van den Berg (Taalwetenschap RU Nijmegen)

Looptijd: Januari 2009 – December 2012

Dit project maakt deel uit van de Languages in Contact groep onder leiding van Pieter Muysken.

Website: www.ru.nl/linc

Worden creooltalen geboren? De rol van volwassenen in taalontwikkeling

Het is binnen de taalwetenschap en daarbuiten een wijdverbreide opvatting dat creooltalen voortkomen uit pidgintalen. Een pidgintaal is een taal met een beperkte woordenschat en een eenvoudige grammatica, die ontstaat in situaties waarin volwassen sprekers van verschillende talen regelmatig met elkaar willen of moeten communiceren. Creooltalen zijn complexere opvolgers van pidgins, die wat gebruiksmogelijkheden en expressief bereik betreft niet onder doen voor talen zoals het Nederlands. Pidgintalen daarentegen zijn beperkt in hun gebruiksmogelijkheden en bereik. De structurele verschillen tussen creooltalen en pidgintalen worden veelal verklaard als het gevolg van moedertaalverwerving door kinderen, niet door tweede taalverwerving door volwassenen. Creooltalen worden als het ware 'geboren'. Toch bestaat hier geen overeenstemming over onder taalwetenschappers, met name de geringe invloed van volwassen tweede taalsprekers op het ontstaansproces wordt ter discussie gesteld.

De invloed van volwassen tweede taalsprekers op een taal in ontwikkeling kan inzichtelijk gemaakt worden door vergelijkend historisch taalwetenschappelijk onderzoek naar creooltalen die in de vroege fasen van hun ontwikkeling gekenmerkt worden door verschillende verhoudingen moedertaalsprekers en tweede taalsprekers. Dergelijk onderzoek is tot op heden niet verricht, maar er bestaan unieke mogelijkheden toe. Van het **Sranan**, een Surinaamse creooltaal, is bijvoorbeeld bekend dat er veel meer tweede taalsprekers dan moedertaalsprekers waren gedurende haar ontstaansperiode en daarna. Zelfs aan het eind van de 18e eeuw, meer dan 100 jaar na het ontstaan van deze taal, was het Sranan slechts de moedertaal van 30% van de bevolking van Afrikaanse herkomst. Dit staat in schril contrast met het **Negerhollands**, de uitgestorven Nederlandse creooltaal van de Maagdeneilanden, dat zich in dezelfde periode en onder vergelijkbare omstandigheden veel sneller tot moedertaal van een groot deel van de bevolking ontwikkelde. Voor zowel het Sranan als het Negerhollands is een grote hoeveelheid reeds gedigitaliseerd **historisch tekstmateriaal** uit deze periode beschikbaar, dat ons in staat stelt om een betrouwbaar, waarheidsgetrouw beeld te vormen van de taal zoals die destijds gesproken werd.

Dit project beoogt de invloed van volwassen tweede taalsprekers op de ontwikkeling van creooltalen te onderzoeken middels 1) een vergelijkend historisch taalwetenschappelijk corpusonderzoek met behulp van methoden van taalvariatie-onderzoek toegepast op het Sranan en Negerhollands; 2) onderzoek naar **tweede taalverwerving** door **Tw**i- en **Gbe**-sprekende **Ghanezen** die Nederlands leren in Nederland en 3) onderzoek naar **Ghanaian Pidgin** in

relatie met codewisseling tussen Engels en de Twi en/of Gbe-talen van Ghana. Verwanten van inwoners van onder andere het hedendaagse Ghana werden tot slaaf gemaakt en naar Suriname en de Maagdeneilanden vervoerd, waar zij in de ontstaansperiode van het Sranan en Negerhollands een substantieel deel van de slavenbevolking vormden. Het historisch corpusonderzoek levert een overzicht op van de structurele verschillen en overeenkomsten tussen het 18e en 20ste eeuwse Sranan en Negerhollands. Het taalverwervingsonderzoek stelt ons in staat de structurele kenmerken van het 'Ghanees' Nederlands te identificeren die terug te voeren zijn op Twi en de Gbe-talen. Ook het onderzoek naar het Ghanaian Pidgin en Twi/Gbe Engels codewisseling heeft tot doel kenmerken aan te wijzen die duiden op overdracht vanuit de Twi en Gbe-talen. Op basis van de verschillen in de verhouding moedertaalsprekers – tweede taalsprekers verwacht ik dat het 18e eeuwse Sranan meer dan het 18e eeuwse Negerhollands kenmerken vertoont die duiden op overdracht van de Twi of Gbe-talen.

Dit is de eerste empirische studie waarin de invloed van volwassen tweede taalsprekers in de ontwikkeling van creooltalen wordt onderzocht op basis van comparatief taalhistorisch onderzoek in combinatie met hedendaags taalverwervingsonderzoek en codewisselingsonderzoek. Het geeft een nieuw en fundamenteel inzicht in de rol van volwassenen in de ontwikkeling van creooltalen in het bijzonder en in de universele principes van taalontwikkeling en taal in het algemeen.

Frontispiece uit een boek uit 1828: Kuhn, F. A. (1828) *Beschouwing van den toestand van de Surinaamsche Plantage slaven. Een oeconomisch-geneeskundige bijdrage tot verbetering van deszelve*. Amsterdam: C. G. Sulpke

Nieuw seminar 'Anthropology of children'

Het in juni 2009 opgerichte *Anthropology of Children Seminar* brengt academici en niet-academici bijeen die zich bezighouden met onderzoek en toegepast werk met kinderen. Bijeenkomsten vinden maandelijks plaats aan de afdeling Sociale en Culturele Antropologie van de Vrije Universiteit te Amsterdam. Inspiratiebron voor het seminar was de internationale NVAS conferentie 'African Children in Focus: A Paradigm Shift in Methodology and Theory?' die 18 en 19 september 2008 plaatsvond in Leiden.

Tijdens de bijeenkomsten van het seminar geven experts lezingen en bediscussiëren deelnemers uit binnen- en buitenland relevante kwesties op het gebied van de antropologie van kinderen. Hieronder vallen methodologische, ethische en theoretische kwesties en mogelijkheden om academische kennis toe te passen binnen het onderwijs en de wereld van ontwikkelingssamenwerking. Het seminar is ontwikkeld ter bevordering van onderzoek mét kinderen in plaats van óver kinderen. Gemeenschappelijke onderzoeksprojecten, publicaties en conferenties met nationale en internationale partners worden gestimuleerd. Experts op het gebied van jongeren en geïnteresseerden uit andere vakgebieden zijn van harte welkom.

De volgende bijeenkomsten zijn gepland op 18 november en 10 december 2009 van 10-12 uur. Tijdens de aansluitende lunch (12-13 uur) is er ruimte voor informele uitwisseling. Meer informatie over het seminar is te verkrijgen via initiatiefneemster Dr. Sandra J.T.M. Evers op [Children Seminar](#) Hier kunt u zich ook opgeven voor de nieuwsbrief.

Deelname aan het seminar is kosteloos (de lunch is voor eigen rekening).

Sandra Evers

Anne Schouten

Marry Kooy

Erik van Ommering

Beurzen, subsidies en vacatures

THE SOUTH-AFRICAN EMBASSY IS LOOKING FOR A GRADUATE STUDENT

To research the South African-Dutch trade market and set up a database to promote South African export to the Netherlands.

For the new export strategy of the South African Embassy in the Netherlands we need someone to research which South African products could be of particular interest to the Dutch market. These products can range from canned fruit to automotive parts and from leather belts to herbs, so there is a broad range of sectors to be researched. Once the competitive products have been determined, extensive details need to be researched further and compiled into a database, including information on transport and other costs, possible trade restrictions, current Dutch importers obtaining the products from competitive suppliers, etc. The embassy will use this database to organize trade missions and matchmaking meetings between South African and Dutch companies in order to stimulate the South African export market as well as promote bilateral trade.

Are you interested? For more details and applications please contact:

Mr. Herman van der Kroef, Marketing Officer – Trade Department
Embassy of South Africa

The Hague

Tel. 070 750 76 43/44

secretary@thedti.nl

The Centre for Area Studies invites applications for 8 positions for post-docs (researcher, TV-L 13) for a period of 4 years.

The recently founded CAS focuses on the ways in which different world regions react to challenges of increasing global connectedness. The CAS invites applications for projects that take a comparative approach to analysing political and cultural changes in a globalising world since the late 18th century. Main research fields include: Popular culture and globalisation in East Asia; Migration flows and commodity chains; Political organisation beyond statehood in Latin America and Eastern Europe; Forms of macro-regional integration in the Islamic World; South Asia and Latin America in International Organisations; Colonialism and postcolonial orders in Africa and Asia; the spatial turn and its impact on area studies.

Prerequisites

- Doctoral degree in either an area study or in a social science or humanities subject with particular focus on the area to be investigated
- An excellent record of publications
- Willingness to engage in a highly interdisciplinary collaborative research centre
- A 1000-word project proposal fitting into the general research programme of the Centre (see for a detailed description www.uni-leipzig.de/cas)
- Proof of Proficiency in English and in main languages used in the regions under investigation.

Please send an application (CV, copies of degree certificates, proof of language proficiency, two letters of reference, a declaration of interest and the project proposal by November, 25, 2009 (postal date) to

Prof. Dr. Matthias Middell
Director of CAS
Email: Fuchs-Straße 1, 04105 Leipzig
Email: cas@uni-leipzig.de

Overig:

Informatie over subsidies voor onderzoek en conferenties in het Verenigd Koninkrijk kunt u vinden op www.asauk.net Informatie over beurzen en fondsen voor onderzoek in België kunt u vinden op soc.kuleuven.be Informatie met betrekking tot academische toekenningen en prijzen voor Afrika-gerelateerd onderzoek vindt u op www.africanstudies.org, tevens vindt u hier informatie over jaarlijkse bijeenkomsten en congressen Voor actuele vacatures op het gebied van de sociale en geesteswetenschappen in Zuid-Afrika kunt u terecht op www.hsrc.ac.za Voor informatie over conferenties en actuele vacatures op het gebied van economische zaken in Afrika kunt u terecht op www.aercafrica.org Om te zoeken naar banen op het gebied van sociale en geesteswetenschappen met betrekking tot Afrika kunt u kijken op www.h-net.org/jobs Voor informatie over beurzen, trainingsmogelijkheden en banen kunt u ook terecht op www.codesria.org Op de franstalige site www.africultures.com kunt u onder het kopje 'annonces' regelmatig informatie vinden over banen en subsidies.

Promoties

Over zwijgen gesproken: Een medisch-antropologische studie onder vluchtelingenvrouwen in Nederland, afkomstig uit Afghanistan, Bosnië-Herzegovina en Zuid Soedan, naar het omgaan met ervaringen van aan oorlog gerelateerd seksueel geweld.

Marian Tankink

9 september 2009

Universiteit Leiden

Promotor: prof. dr. J.M. Richters

Zie ook: [Leiden Nieuws](#)

De publieksversie van het proefschrift wordt uitgegeven bij Pharos (www.pharos.nl), isbn 978-90-75955-70-5, bestelnummer 9P2009.06.

Creating space for fishermen's livelihoods.

Marloes Kraan

9 september 2009

Universiteit van Amsterdam

Promotoren: prof. dr. A.J. Dietz en prof. dr. L. Visser

Samenvatting: Marloes Kraan onderzocht hoe kleinschalige vissers, afkomstig uit de etnische groep Anlo-Ewe in Ghana hun visserij (met een strandzegen net) beoefenen, hoe zij hun visserij beheren en hoe ze onderhandelen met anderen over leefruimte. Die onderhandeling vindt onder meer plaats met overheden in Ghana, zowel die van de staat als van etnische vorstendommen. Het onderzoek van Kraan geeft een gedetailleerde beschrijving en analyse van de visserij van de Anlo-Ewe. Ook toont ze hoe de Anlo-Ewe actief onderhandelen over leefruimte in de context van meervoudige bestuurssystemen en migratie. De maatschappelijke relevantie van het onderzoek ligt in het feit dat kleinschalige visserij in West-Afrika op grootschalige wijze plaatsvindt maar tegelijkertijd onder druk staat. Dat komt door dalende vangsten en toenemende concurrentie, ook van buitenlandse industriële schepen. De visserij is echter van cruciaal belang omdat het veel mensen van werk voorziet (tien procent van de Ghanese bevolking) in een situatie van weinig alternatieven. Ook speelt vis in West-Afrika een zeer belangrijke rol qua voedselzekerheid. Vis voorziet in de behoefte aan eiwit en is voor armeren van cruciaal belang, omdat het nog altijd relatief goedkoop is. Kraan beschrijft het visserijbeheer, welke rol vissers zelf spelen in het beheer en voorziet in een kennisleemte over de leef- en bestaanswijze van kleinschalige vissers. Kraan verbond verder twee theoretische debatten met elkaar: het governancedebat (visserijbeheer) en het livelihoods debat (theorie over bestaanswijzen). www.marloeskraan.eu

Het proefschrift is verkrijgbaar bij het ASC voor 20 euro, zie: [ASC](#).

A Grammar of Pichi.

K. Yakpo

19 oktober 2009

Radboud Universiteit Nijmegen

Promotor: prof. dr. P.C. Muysken

Samenvatting: Pichi (ook bekend als Fernando Po Creools) is een Atlantische Creooltaal met Engelse woordenschat gesproken op het eiland Bioko, Equatoriaal-Guinea. Het is de meest algemeen gesproken taal van de hoofdstad Malabo en wordt gebruikt als een lingua franca op het hele Bioko. Pichi is een dochter van Krio (Sierra Leone) en heeft veel kenmerken gemeen met andere nauw verwante talen zoals Aku (Gambia), Nigeriaans, Cameroons en Ghanees Pidgin, maar ook met Caraïbische Creooltalen zoals het Sranan van Suriname. Tegelijkertijd heeft het Spaans, de koloniale en officiële taal van Equatoriaal-Guinea, ook een aanzienlijke invloed op het lexicon en grammatica van het Pichi. Deze eerste uitgebreide beschrijving van het Pichi is gebaseerd op veldwerk in Equatoriaal-Guinea.

Writing History: National Identity In André Brink's Post-Apartheid Fiction.

S.T. Lourens

26 oktober 2009

Universiteit van Amsterdam

Promotor: prof. dr. M.G. Bal

The Systemic Interaction of Health Care Market and Urban Poverty in Tanzania.

Tausi Kida

10 november 2009

ISS Den Haag

Promotor: prof. dr. Marc Wuyts

The pre- and protohistoric "tongue" of the Niger alluvial plain, Mali.

Annette Schmidt (NVAAS-lid) in Leiden, promoveert op

11 november 2009

Universiteit Leiden

Promotoren: prof.dr. L.P. Louwe Kooijmans en prof.dr. R.M.A. Bedaux

Abstract: The Inland Niger Delta in Mali is scattered with thousands of tell-like dwelling mounds that testify to the rich archaeological heritage of this attractive occupation area. Little is known about the structure and evolution of this considerable settlement system. The general aim of the present research was to obtain a better understanding of the history of occupation of this region.

The aim of the regional survey in the southern part of the Niger alluvial plain was to obtain an understanding of intersite relations based on the sites' chronological, functional, socioeconomic and hierarchical differentiation and their participation in different trade networks. The main foci of attention in the Dia excavation were the sites' roles in the earliest colonisation of the southern Inland Niger Delta, the transition from the Late Stone Age to the Early Iron Age, the introduction of crop cultivation and pastoralism and the early urban development of the site and the region. The two datasets showed two different perspectives: the regional orientation of a survey and the site-specific depth of an excavation. Another interesting aspect of this approach is that it enabled comparison of finds recovered in an urban context with the results of a geographical survey of the rural hinterland.

Vulnerable Widows and Drought Relief in Ethiopia: Gidicho Community, Southwest Ethiopia.

Filmon Hadaro Hando

17 november 2009

ISS Den Haag

Promotor: Prof. dr. Mohamed Salih

A Typology of Verbal Derivation in Ethiopian Afro-Asiatic Languages.

Tolemariam Fufa

24 november 2009

Universiteit Leiden

Promotoren: prof.dr. M. Mous en prof. Baye Yimam (Addis Ababa University)

Abstract: The subject of the thesis is to describe a typology of verbal derivation in Ethiopian Afro-Asiatic. The main focus is to describe a typology of causative, middle and passive verbal derivations. In order to determine a typology of causative, middle and passive verbal derivations three core languages are selected– Oromo, Amharic and Shakkinoonoo representing Cushitic, Semitic and Omotic languages of Ethiopia. Data from non-core Ethiopian Afro-Asiatic are compared to these core languages and conclusions are drawn. The thesis follows functional typology; it considers form and meaning. The thesis came up with interesting issues of verbal derivations. In many languages of the world, causative verb derivation changes valency by adding external causer to the semantic frame. The interesting issue in Ethiopian Afro-Asiatic languages is that causativization does not necessarily add to the number of syntactic argument. Intransitive causatives are common in Ethiopian Afro-Asiatic languages.

Impersonal (subjectless/causerless) causatives are also interesting causative structures observed in Ethiopian Afro-Asiatic languages. These causative structures have strict word order; patient precedes the causee.

In Ethiopian Afro-Asiatic languages common ranges of meanings of the middle are body centred motion, mental event and spontaneous. These ranges of meanings of the middle are similar to Kemmer's (1993) discussion of the semantics of the middle observed in many languages of the world. Moreover, there are autobenefactive middles in Ethiopian Afro-Asiatic languages, in Cushitic languages in particular. Autobenefactive middles are restricted to transitive verbs only. There are also beneficiary middles in Cuhitic, Semitic and Omotic languages. Reflexive middles are found only in Gurage languages.

Op de Wissel

Prof. Paul Gilroy (1956) is de eerste hoogleraar die de nieuwe Vrede van Utrecht-leerstoel gaat bekleden bij de Universiteit Utrecht. Deze leerstoel richt zich op het in stand houden van het gedachtegoed van de Vrede van Utrecht die in 1713 werd gesloten.

Image source : Utrecht Universiteit

De directeur van het Afrika Studie Centrum, Leo de Haan, is benoemd tot rector van het Institute of Social Studies (ISS) in Den Haag. Vanaf 1 mei 2010 zal hij prof. Louk de la Rive Box opvolgen. Leo de Haan was sinds 1 september 2004 de directeur van het Afrika Studie Centrum en is ook professor in de ontwikkeling van Sub-Sahara Afrika aan de Rijks Universiteit Leiden.

Image source : ASC Leiden

ASC seminar: Meet the ex-president!

© 2009 Maaïke Westra

Op 25 september 2009 organiseerde het ASC een seminar waarin John Kufuor, ex-president van Ghana, terugblikte op zijn achtjarige regeringsperiode (2001-2009) en inging op vragen uit het publiek.

Onder de toeschouwers waren naast academici ook een groot aantal Ghanezen aanwezig, aanhangers van de lokale afdeling van Kufuor's partij de NPP (New Patriotic Party), die zich kenbaar maakten middels kleding in de nationale kleuren van Ghana en uitbundig applaus voor hun man.

Report of the '20x20 -Drivers of Change' night

Organized by Africa Diaspora Policy Centre, The Hague

By Sahro Ahmed

On the 23rd of September 2009 Africans living in the Netherlands told their inspiring and successful stories of their efforts varying from building a school in a remote village to empowering women, and from stimulating entrepreneurship to changing mindsets. What set these Africans apart wasn't only a steadfast commitment to peace and development, but also the fact that they were experts by experience. The 'Drivers of Change – personal and inspiring testimonials from the African Diaspora' project was implemented by the African Diaspora Policy Centre (ADPC) and funded by HIRDA, Multicultural Women Peacemakers Network (MWPN) and NCDO.

The evening found, accepting a free entrance, took place at the Nutshuis, along the Riviervismarkt in The Hague. The title of the evening was '20x20' as that was the form in which the speakers told their stories: 20 slides narrated in 20 seconds each. The evening was hosted by Amma Baddoo-Asante and the speakers were Stella Ismail (Somalia), Bioli Ikele (Congo), Debitu Mogesse Lusteau (Ethiopia) Ali Balunywa (Uganda), Rachel Tocklu (Eritrea/ Ethiopia), Stéphanie Mbanzendore (Burundi), Mekka Abdelgabar (Sudan), Sulaiman Bangura (Sierra Leone), Kon Kelei (Sudan), Joseph Seh (PSO) and Ismail Awil (Oxfam Novib). Languages of the evening were English & French, with simultaneous translations to and from English & French.

The evening was well attended by the media, policy makers and practitioner as well as government and civil society members. To read all the stories of these drivers of change, please go to [Diaspora Centre](http://www.diasporacentre.org)

Colofon

De NVAS Nieuwsbrief wordt uitgegeven door de Nederlandse Vereniging voor Afrika Studies.

Heeft u een bijdrage voor de nieuwsbrief? Mail of stuur uw kopij naar: M.Steegstra@maw.ru.nl of onderstaand redactie-adres:

Secretariaat NVAS

p/a Afrika - Studiecentrum,
Postbus 9555, 2300 RB Leiden
Fax: 071- 527.33.44
Website: <http://www.afrikastudies.nl>

N.B. De redactie besluit of een stuk geplaatst wordt en behoudt zich het recht voor om kopij in te korten en/of te bewerken.

Redactie:

Marieke Kruis
Iva Peša
Sahro Mohammed
Kirsten Langeveld

Aan dit nummer werkten mee:

Ineke van Kessel
Floor Mooy

Hoofdredactie:

Marijke Steegstra

Layout, Design en CMS:

Salvador L. d'Souza ([Ofamfa New Media](#))

Reproductie en verzending:

Met dank aan Marieke van Winden, Afrika - Studiecentrum, voor de geboden ondersteuning.

Contributie: De contributie bedraagt €11,50 per jaar, voor studentleden en 65-plussers €4,50 per jaar. Dit bedrag kan worden overgemaakt naar rekening nr. 781 90 46 van de Postbank o.v.v. uw adresgegevens en geboortedatum. Begin van elk nieuw jaar krijgt u een betalingsverzoek.

Let op!

Voor toezending van de nieuwsbrief en aankondigingen voor lezingen, vacatures en culturele activiteiten m.b.t. Afrika hebben wij uw emailadres nodig. Wijzig uw e-mailadres, geef dat dan s.v.p. door aan Marieke van Winden, Afrika-Studiecentrum (winden@ascleiden.nl).

De NVAS Nieuwsbrief verschijnt drie maal per kalenderjaar (februari, mei en november)